

Samstarfsáætlun norrænu ráðherranefndarinnar í vinnumálum 2022–2024

Efnisyfirlit

---

1. Formáli	3
2. Inngangsorð	4
3. Stefnumarkandi áherslur	6
4. Samstarf um ESB-mál og við aðila á alþjóðavettvangi	10
5. Skipulag samstarfsins	11
6. Mat á samstarfsáætluninni	13
Fylgiskjal 1: Norræna stofnunin um framhaldsmenntun í vinnuvernd (NIVA)	14
Um ritið	15

Þetta rit er einnig fánlegt á netinu í vefaðgengilegri útgáfu: <https://pub.norden.org/politknord2022-708>

1. Formáli

Sameiginlegur norrænn vinnumarkaður er hornsteinn norræns samstarfs og hefur haft grundvallarþýðingu fyrir þróun norræns velferðarsamfélags. Samningurinn um sameiginlegan norrænan vinnumarkað frá árinu 1954 hefur vísað leiðina að lausnum á sameiginlegum áskorunum auk þess sem hann hefur stuðlað að bættu starfsumhverfi og fjölgun atvinnutækifæra fyrir Norðurlandabúa.

Þegar við horfum fram á veg blasa við nýjar og sameiginlegar áskoranir fyrir Norðurlönd í heild. Loftslagsógnin krefst grænna umskipta í átt að aukinni sjálfbærni og jöfnuði og það á jafnt við um vinnumálin sem aðrar greinar samfélagsins. Frekari stafvæðing og tækniþróun hafa einnig í för með sér frekari kröfur um umskipti og þar af leiðandi breytingar á mörgum vinnustöðum. Breytingarnar hafa enn fremur áhrif á félagslegt öryggiskerfi landanna, stoðir hins norræna velferðarlíkans.

COVID-19-faraldurinn hefur gert öllum erfitt fyrir og haft breytingar í för með sér, ekki síst á sviði vinnumála. Umskiptin vegna faraldursins hafa að mörgu leyti hraðað ýmsum breytingum sem telja má að verði varanlegar. Þetta eigum við að nýta okkur í því skyni að styrkja norrænan vinnumarkað og auka stöðugleika hans og viðnámsþrótt gagnvart nýjum efnahagslæðum.

Þegar allur heimurinn tekur breytingum er afar brýnt að við séum viðbúin og látum ekki okkar eftir liggja við þróun vinnumála framtíðarinnar. Sú samfélagsbreyting sem leiðir af lýðfræðilegri þróun, hnattvæðingu, stafrænni tæknivæðingu og grænum umskiptum hefur í för með sér vandasöm úrlausnarefni en einnig tækifæri. Sumar atvinnugreinar hverfa en aðrar verða til. Í þessu sambandi ber að leggja áherslu á heilbrigði og öryggi launafólks við vinnu. Norræna vinnumarkaðslíkanið er einstakt í sinni röð og leggur grunn að góðum árangri við að tryggja að vinnuafli á Norðurlöndum búi yfir hæfni til að móta enn betri vinnumarkað í allra þágu.

Þeir straumar og þær stefnur sem hér hefur verið fjallað um munu móta vinnumál framtíðarinnar að verulegu leyti en þau mótast þó ekki af tækniþróuninni eða öðrum straumum eingöngu. Það er þvert á móti opinber stefnumörkun sem ræður hver áhrif þessara breytinga verða. Við eigum að halda áfram að stuðla að almennri samfélagsþátttöku, vellíðan starfsmanna, jafnrétti og tækifærum ungs fólks og minnihlutahópa til að gera sig gildandi í heilbrigðum samfélögum án staðalímynda. Sömuleiðis eigum við að halda áfram samvinnu milli mismunandi sviða svo að nálgun okkar gagnvart áskorunum framtíðarinnar verði staðföst og vinnumarkaðurinn og velferðarkerfin á Norðurlöndum öflugri.

Samstaðan á Norðurlöndum er engri lík og það eigum við að nýta okkur til að finna bestu og sjálfbærustu lausnirnar á sameiginlegum vandamálum. Saman getum við náð markmiðunum um græn, samkeppnishæf og félagslega sjálfbær Norðurlönd.

Tuula Haatainen, vinnumálaráðherra Finnlands

Hanna Sarkkinen, félags- og heilbrigðisráðherra Finnlands

Fyrir hönd Finnlands sem fer með formennsku í Norrænu ráðherranefndinni 2021

Mynd: Scanpix.dk

2. Inngangsorð

Samstarfsáætlun Norrænu ráðherranefndarinnar um vinnumál (MR-A) 2022–2024 er ætlað að efla þróun, auka þekkingu og bæta starfshætti til að takast á við sameiginlegar áskoranir á vinnumarkaði Norðurlanda að meðtöldum Álandseyjum, Færeyjum og Grænlandi. Markmiðið er að vinna að lausnum, hugmyndum og aðgerðum til að stefnumótunin eigi greiðan framgang í löndunum. Markmiðið er einnig að styrkja sameiginlegan vinnumarkað á Norðurlöndum, stuðla að framþróun norræns vinnumarkaðslíkans sem er einstakt í sinni röð, fækka stjórnsýsluhindrunum, tryggja gott starfsumhverfi og -skilyrði á norrænum vinnustöðum og annast skipulag varðandi sameiginleg sjónarmið og yfirlýsingar á sviðum sem skila meiri ávinningi ef löndin vinna saman fremur en hvert í sínu lagi.

Norrænt notagildi er keppikefli og grundvallarforsenda fyrir samstarfinu. Samstarfið snýst um sameiginlega hagsmuni Norðurlanda og sameiginleg úrlausnarefni. Vöxtur þess og framþróun gengur betur þegar löndin skiptast á upplýsingum um reynslu sína, styðja hvert annað með færni sinni og tengjast hverju öðru um samstarfsnet. Af sömu ástæðum er samstarf ríkisstofnanna mikilvægt í augum MR-A.

Samstarfsáætlunin tekur mið af Framtíðarsýn Norrænu ráðherranefndarinnar 2030 um að Norðurlönd eigi að vera samþættasta og sjálfbærasta svæði heims árið 2030 auk áherslusviðanna þriggja í þeirri framtíðarsýn: Græn, samkeppnishæf og félagslega sjálfbær Norðurlönd. Samstarfsáætlunin útfærir þannig framkvæmdaáætlun framtíðarsýnarinnar og markmið hennar tólf og sýnir hver afraksturinn af norrænu samstarfi þarf að vera til ársins 2024 og hvaða svið eigi að vera í brennidepli. Starfsemi fagsviðs um vinnumál fyrir árin 2022–2024 stuðlar að árangri margra af þessum tólf markmiðum framtíðarsýnarinnar. Þar ber hæst markmið 7 í framkvæmdaáætluninni: *Norrænu ráðherranefndinni ber að þróa færni og öfluga vinnumarkaði sem standast kröfur grænna umskipta og stafrænnar þróunar og sem styðja frjálsa för á Norðurlöndum.*

Hinu umfangsmikla rannsóknarverkefni MR-A *The Future of Work: Opportunities and Challenges*

for the Nordic Models lauk árið 2021. Niðurstöðurnar úr verkefninu og tillögur þess mynda mikilvægan þekkingargrunn og viðmið fyrir samstarfsáætlunina. Heimsfaraldur kórónuveiru varpar auk þess skugga sínum á áætlunina og verður óhjákvæmilega stór áhrifaþáttur á gildistíma hennar.

Árið 2024 er ekki aðeins lokaár áætlunarinnar, þá verða einnig liðin 70 ár frá gerð *Samnings um sameiginlegan norrænan vinnumarkað*. Verður þessa minnst vegna þess að samkomulagið olli straumhvörfum á sínum tíma og verður auk þess að teljast grunnþáttur alls norræns samstarfs.

Samstarfsáætlun þessi var samþykkt hinn 4. nóvember 2021, tekur gildi 1. janúar 2022 og rennur út í lok árs 2024.

Framtíðarsýn okkar 2030

Mynd: Nicky Bonne / vf.dk

3. Stefnumarkandi áherslur

Vinumarkaðurinn er burðarás norræns velferðarsamfélags, grundvöllur atvinnulífsins og mikilvægur sérhverjum borgara. Fjölmennt og hæft vinnuafli, góð starfskjör og gott vinnuumhverfi sem stendur opið bæði konum og körlum hefur úrslitaþýðingu um að markmið um að skapa græn, samkeppnishæf og félagslega sjálfbær Norðurlönd náist. Þessi þrjú áherslumál eru svo nátengd hvert öðru að eitt getur ekki orðið að veruleika án hinna. Samstarf ráðherranefnda og samstarf við borgaralegt samfélag er grundvallarforsenda þess að heppilegustu lausnirnar finnist og ávinningur náist. Auk þess skiptir þríhliða samráð ríkis og aðila vinnumarkaðarins á Norðurlöndum miklu máli. Er þá ekki einungis átt við þætti á borð við laun og vinnutíma heldur einnig og ekki síst þætti sem varða meðal annars græn umskipti og jafnrétti. Út á þetta gengur starfsemi MR-A á gildistíma áætlunarinnar 2022–2024.

3.1 Græn Norðurlönd

Saman hyggjumst við greiða fyrir grænum umskiptum í samfélaginu og beita okkur fyrir kolefnishlutleysi og sjálfbæru hringrásar- og lífhagkerfi.

Markmið: Að tryggja að hæfni sé til staðar á vinnumarkaðnum til að mæta grænum umskiptum Margt bendir til að græn umskipti hafi ekki í för með sér fækkun starfa heldur skapi ný störf á öðrum sviðum. Þess vegna er mikilvægt að tryggja að mannaflinn, karlar og konur, búi yfir hæfni til að mæta þörfum grænna umskipta. Með sama hætti er mikilvægt að beina þeim sem eiga á hættu að missa vinnu sína og atvinnutækifæri vegna grænna umskipta á rétta braut til nýrra starfa. Í þessu sambandi hafa meðal annars aukin færni og hæfniþróun, endurmenntun og framhaldsmenntun mikilvægu hlutverki að gegna. Græn umskipti heppnast ekki nema framangreint sé tryggt og skiptir það auk þess höfuðmáli eigi græn umskipti ekki að valda auknu ójafnræði og mótstöðu.

Framkvæmdaraðili: MR-A í samstarfi við MR-S, MR-R, MR-U og Sérfræðinganefnina um sjálfbæra þróun.

Markmið: Að tryggja að grænu umskiptin skapi góð atvinnutækifæri

Vinna verður að því að treysta grunninn að réttlátum grænum umskiptum til hagsbóta fyrir bæði karla og konur á vinnumarkaði, það á ekki síst við með tilliti til góðs starfsumhverfis. Markmiði þessu skal náð með virku og dyggu samráði vinnuveitenda, launafólks, almennasamtaka og stjórnvalda á grundvelli vísindalegra niðurstaðna. Hið einstaka vinnumarkaðslíkan Norðurlanda, sem byggist á þríhliða samstarfi, skiptir sköpum í þessu skyni.

Framkvæmdaraðili: MR-A og EK-A.

3.2 Samkeppnishæf Norðurlönd

Saman ætlum við að efla grænan hagvöxt á Norðurlöndum sem byggist á þekkingu, nýsköpun, hreyfanleika og stafrænni samþættingu.

Markmið: Að auka atvinnupátttöku viðkvæmra hópa

Öflugur vinnumarkaður er háður atvinnupátttöku eins margra kvenna og karla á vinnufærum aldri og kostur er en mikil atvinnupátttaka er sömuleiðis forsenda sjálfbærs velferðarkerfis og lyklatríði við sköpun samkeppnishæfra og félagslega sjálfbærra Norðurlanda. Auk þess undirstrikar hækkanði meðalaldur íbúa þýðingu þess að fleiri fari út á vinnumarkaðinn og að atvinnupátttaka hafi mikið að segja um félagsdagfræðilegar aðstæður viðkomandi. Á áætlunartímanum verður sérstök áhersla lögð á aukna atvinnupátttöku flóttamanna og innflytjenda, ungs fólks (þar með talið NEET¹, fólks með fötlun og eldri borgara. Aðgerðirnar rúmast innan ramma þverlægrar framkvæmdaáætlunar Norrænu ráðherranefndarinnar, Framtíðarsýnar okkar 2030.

Framkvæmdaraðili: Vinnumarkaðsnefndin og Vinnuumhverfisnefndin.

Markmið: Að ná stöðugleika á norrænum vinnumarkaði eftir áföllin af völdum COVID-19 og búa hann undir hugsanleg áföll í framtíðinni

Vorið 2020 tók kórónuveirufaraldurinn að geisa og réðust þá öll norrænu löndin í sóttvarnaraðgerðir, mismiklar þó, og urðu öll fyrir efnahagslegum skakkaföllum. Vinnumarkaðurinn fór engan veginn varhluta af afleiðingunum eins og sjá má á atvinnuleysinu, atvinnumynstrinu og stafrænu tækninni sem ruddi sér til rúms í vinnunni. Til að bregðast við afleiðingunum og standa þær af sér kynntu löndin til sögunnar ýmiss konar björgunarpakka og styrktarkerfi. MR-A hyggst á gildistíma áætlunarinnar efla fróðleik og þekkingu um reynslu vinnumarkaðarins í löndunum af COVID-19. Tekur það enn fremur til mismunandi stefnumörkunar sem lá að baki aðgerðum, skerðingum og lokunum auk afleiðinga þeirra, meðal annars út frá kynjasjónarmiði. Verður einnig óskað eftir upplýsingum um hvernig vinnumarkaðurinn leitar stöðugleika á ný eftir áföllin, hvaða langvinnu eða viðvarandi breytingar hafi orðið á vinnumarkaðnum og hinu norræna vinnumarkaðslíkani og hvernig viðbúnaðurinn er gagnvart viðlíka áföllum í framtíðinni. Aðgerðirnar rúmast innan ramma þverlægrar framkvæmdaáætlunar Norrænu ráðherranefndarinnar, Framtíðarsýnar okkar 2030.

Framkvæmdaraðili: MR-A, EK-A, Vinnumarkaðsnefndin, Vinnuumhverfisnefndin, Vinnuréttarnefndin og Áætlunin um aðlögunarmál.

Markmið: Að tryggja að aðstæður á vinnumarkaði séu öruggar

Veigamikil forsenda fyrir samkeppnishæfni Norðurlanda er að séð verði til að samkeppni sé sanngjörn og aðstæður öruggar á vinnumarkaði. Norðurlönd standa saman að baki frjálsri samkeppni og hreyfanleika en því fylgir samfelld barátta gegn brotastarfsemi á vinnumarkaði og félagslegum undirboðum. Brotastarfsemi á vinnumarkaði og félagsleg undirboð láta ekki landamæri hefta sig og þess vegna er þörf á samstarfi milli landa og sviða, gagnkvæmri upplýsingagjöf um reynslu og sameiginlegri stefnumörkun. Því stefnir MR-A að því á áætlunartímanum að afla nánari þekkingar á grunni rannsókna um hvað sé gagnlegt og skilvirkt

1. Not in Education, Employment, or Training

og kanna möguleika á enn nánari samskiptum um mismunandi reynslu sem og á öflugra hagnýtu samstarfi.

Framkvæmdaraðili: MR-A, EK-A, Vinnuumhverfisnefndin, NIVA og Vinnuréttarnefndin.

Markmið: Að finna lausnir á áskorunum sem vinnumál framtíðarinnar standa frammi fyrir

Margt hefur áhrif á og breytir vinnumálum eins og við þekkjum þau. Oft er megináherslan á tækni og stafvæðingu sem hvort tveggja breytir hefðbundnum starfsaðferðum og leiðir til nýrra, til dæmis á svokölluðum netvangi. En fleira hefur áhrif, svo sem lýðfræðilegar breytingar, fólksflutningar, loftslagsbreytingar og efnahagsleg og pólitísk þróun á borð við hnattvæðingu, evrópska samþættingu, minni jöfnuður og jafnrétti karla og kvenna. Þessi margbreytilegu öfl toga hvert í sína átt af mismunandi krafti og þarf að bregðast við á viðeigandi hátt til að leysa úr þeim málum sem að höndum ber vegna þeirra og grípa tækifærin sem gefast. Meðan áætlunin er í gildi mun MR-A með hliðsjón af niðurstöðum verkefnisins *The future of work: Opportunities and challenges for the Nordic models* stefna að því að starfsumhverfi bæði karla og kvenna á vinnumarkaði framtíðarinnar verði ákjósanlegt, bæði í hlutlægri og huglægri merkingu, og að vinnuaflið búi yfir nauðsynlegri færni og þekkingu um starfsskilyrðin og geti alla sína starfsævi sótt sér endurmenntun (símennntun) svo að það megni að takast á við breytingar og nýta sér ný atvinnutækifæri. Þessu til viðbótar hyggst MR-A stuðla að viðunandi launakjörum og starfsskilyrðum á vinnumarkaði framtíðarinnar auk þess að réttindi launafólks verði virt. Í þessu sambandi er þróun og hagnýting á hinu einstaka þríhliða vinnumarkaðslíkani Norðurlanda afar mikilvægt.

Framkvæmdaraðili: MR-A, EK-A, Vinnumarkaðsnefndin, Vinnuumhverfisnefndin og Vinnuréttarnefndin

3.3 Félagslega sjálfbær Norðurlönd

Saman ætlum við að stuðla að samfelldu svæði án aðgreiningar þar sem jafnrétti ríkir og sem byggist á sameiginlegum gildum og enn öflugri menningarsamskiptum og velferð.

Markmið: Að efla heilbrigð og öruggt vinnumhverfi

Mikilvægt er að tryggja heilbrigð og sjálfbært vinnumhverfi í allra þágu starfsævina á enda, bæði í hlutlægum og huglægum skilningi, til að viðhalda þeim auði sem í vinnuaflinu býr. Í þessu skyni er mikilvægt að tryggja að þekking sé til staðar um vinnuvernd, skilvirkar vinnuverndarstefnur og eftirlitsaðferðir. Auk þess skipta fyrirbyggjandi aðgerðir fyrirtækja verulegu máli í þessu sambandi.

Framkvæmdaraðili: MR-A, EK-A, Vinnuumhverfisnefndin, NIVA og MR-JÄM.

Markmið: Að treysta frjálst flæði og draga úr eða koma í veg fyrir nýjar stjórnsýsluhindranir

Frjálst flæði á Norðurlöndum greiðir fyrir skilvirkum vinnumarkaði meðal annars með því að stuðla að jafnvægi milli hæfni vinnuaflsins og þarfa vinnuveitenda. Sameiginlegur norrænn vinnumarkaður á rætur sínar að rekja 65 ár aftur í tímann og til að hann verði áfram aðgengilegur öllu vinnufæru fólki í þeirri mynd þarf að vinna stöðugt að frjálsara flæði og gegn stjórnsýsluhindrunum, gömlum og nýjum. Mikilvægt er að hafa frjálsa för ungs fólks í huga í þessu sambandi enda ofarlega á dagskrá hjá ýmsum öðrum ráðherranefndum.

Framkvæmdaraðili: MR-A, EK-A, Vinnumarkaðsnefndin, Vinnuréttarnefndin og Nordjobb.

Markmið: Að tryggja að strjálbýl svæði verði félagslega sjálfbær

Góðar aðstæður fyrir menntun, samfélagsþátttaka og aðgangur að heilbrigðis- og velferðarkerfi ráða úrslitum um skilvirkni og sjálfbærni strjálra byggða. Því vill MR-A afla aukinnar þekkingar á gildistíma áætlunarinnar um hvernig skapa megi réttar forsendur fyrir framangreindu, einkum með það í huga að tryggja viðeigandi færni og hreyfanleika vinnuafls á þessum sviðum.

Framkvæmdaraðili: MR-A í samstarfi við MR-S, MR-R, MR-U og MR-N.

Markmið: Að efla jafnræði og jafnrétti í atvinnulífinu

Jafnræði og jafnrétti á vinnumarkaði eru grundvallarskilyrði fyrir því að allir íbúar norrænu ríkjanna komist út á vinnumarkaðinn þannig að allir þeir hæfileikar sem vinnuaflið býr yfir fái notið sín. Til að það megi verða er afnám mismununar á grundvelli aldurs, kyns, kynvitundar, kynhneigðar, þjóðernisuppruna, fötlunar, trúar eða annarrar lífsskoðunar algerlega nauðsynlegt. Markmið þetta á að vera eins og rauður þráður í starfseminni, þverlægt keppikefli í öllu starfi MR-A, en ekki einungis eins og hvert annað markmið.

Framkvæmdaraðili: MR-A í samstarfi við MR-JÁM, MR-K, NORDBUK og Áætlunina um aðlögunarmál.

Mynd: Nicky Bonne / vf.dk

4. Samstarf um ESB-mál og viðaðila á alþjóðavettvangi

MR-A á samstarf um ESB-mál og væntanlega löggjöf frá framkvæmdastjórn ESB. Þetta samstarf á sér ýmsar hliðar. ESB-mál eru meðal annars rædd reglulega á öllum fundum MR-A, Norrænu embættismannanefndarinnar um vinnumál (EK-A) og í undirnefndum allra sviða (Vinumarkaðsnefndinni, Vinnuumhverfisnefndinni og Vinnuréttarnefndinni). Vinnuréttarnefndin er umfram allt upptekin af Evrópumálum og einbeittir sér bæði að lagagerð á fyrstu stigum, samningaviðræðum, framfylgni ESB-löggjafar og niðurstöðum ESB-dómstólsins. Norræni-baltneski-pólski upplýsingahópurinn um málefni Evrópusambandsins fylgist einnig með strauum og stefnum í vinnumálum á vettvangi ESB.

MR-A beinir sameiginlegum athugasemdum til ESB þegar um er að ræða hagsmunamál sem varða Norðurlönd í heild. Það er gert með yfirlýsingum, fyrirspurnum, bréfum o.fl.

Fyrir utan ESB er Alþjóðavinnuálastofnunin (ILO) einnig snar þáttur í samstarfi MR-A. Á það aðallega við um störf stofnunarinnar að vinnumálum framtíðarinnar sem tengjast rannsóknarverkefni ráðherranefndarinnar sjálfrar um sama efni. Þessu til viðbótar fer fram óformlegt norrænt samstarf um ILO-mál og eitt norrænt ríki á alltaf fulltrúa í stjórn stofnunarinnar.

Auk þess er stuðst við faglega þekkingu og greiningar Efnahags- og framfarastofnunarinnar, OECD, á aðstæðum á vinnumarkaði. Í norrænu samstarfi um vinnumál á áætlunartímanum verður ekki síst byggt á yfirliti OECD um hæfni fullorðinna (PIAAC).

Fulltrúum frá ESB, OECD og ILO verður boðið á fundi og ráðstefnur og ýmsa aðra viðburði eftir þörfum.

Mynd: Eiríkur Björnsson / Norden.org

5. Skipulag samstarfsins

MR-A ber meginábyrgð á norrænu samstarfi í vinnumálum. EK-A hefur skipulag samstarfsins með höndum og gerir áætlun um og skiptir fjárveitingum MR-A innan sviðsins. Sveigjanleg uppbygging er mikilvæg ef norrænt samstarf á sviði vinnu- og vinnumarkaðsmála á að geta hrint í framkvæmd og fylgt eftir mikilvægum málum sem eru ofarlega á baugi hverju sinni. EK-A hefur sett á fót þrjár undirnefndir, Vinnumarkaðsnefndina, Vinnuumhverfisnefndina og Vinnuréttarnefndina, og skipar sérstaka starfshópa ef þess gerist þörf. Auk nefndanna starfar einnig Norræni-baltneski-pólski upplýsingahópurinn um málefni Evrópusambandsins en hann fylgist einkum með starfsemi og löggjöf ESB á sviði vinnumarkaðs- og vinnuumhverfismála.

Norræna stofnunin um framhaldsmenntun í vinnuvernd (NIVA) tilheyrir enn fremur norrænu samstarfi um vinnumál, sbr. bls. XX. Loks á MR-A í samstarfi við aðrar norrænar stofnanir svo sem Norrænu velferðarmiðstöðina (NVC) og NordForsk. Jafnframt fjármagnar ráðherranefndin að hluta til Nordjobb-verkefnið sem er vinnumiðlunar- og þróunarverkefni fyrir unga Norðurlandabúa sem vilja vinna sumarstörf í öðru norrænu landi (www.nordjobb.org). Þá fjármagnar ráðherranefndin upplýsingagjöf um vinnumál á Norðurlöndum á skandinavísku og ensku (www.arbejdslivinorden.org) og fréttabréfið EU & Arbejdsret (ESB og vinnurétt).

MR-A hefur um langt skeið fengið til samstarfs og unnið með aðilum vinnumarkaðarins og er fulltrúum vinnuveitenda og launafólks iðulega boðið til funda í ráðherranefndinni og ýmissa viðburða formennskulandsins. Auk alls þessa hagnýtir ráðherranefndin sér samstarfsnet Norrænu ráðherranefndarinnar og almennasamtaka og hefur opið samráð við ýmis tækifæri.

5.1 Þverlægar stefnur

Stefna Norrænu ráðherranefndarinnar um samþættingu sjálfbærrar þróunar, jafnréttis og sjónarmiða að því er snertir réttindi barna og málefni ungmenna² er sjálfsagður og altækur

2. <http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1476957&dsid=3547>

þáttur í samstarfinu. Sama á við um aðlögunarmál og málefni fatlaðs fólks.

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun endurspeglast í samstarfsáætlun MR-A, einkanlega markmið númer 8 um mannsæmandi atvinnutækifæri fyrir alla. Áætlunin stuðlar einnig að því að markmið 4 um góða menntun náist sem og markmið 5 um jafnrétti kynjanna og markmið 10 um aukinn jöfnuð.

Þetta þýðir í framkvæmd að kerfisbundið sé gætt að og afstaða tekin til þessara sjónarmiða í allri starfsemi ráðherranefndarinnar. Ábyrgðin hvílir á öllum sem vald hafa til að taka ákvarðanir, þar á meðal og umfram allt á MR-A, EK-A og undirnefndunum þremur auk starfsmanna og aðila norræns samstarfs.

Mynd: Scanpix.dk

6. Mat á samstarfsáætluninni

Samstarfsáætlun MR-A fellur úr gildi í lok árs 2024. Samstarfsáætlunin endurspeglar í fjárhagsáætlun MR-A og það á að tryggja framkvæmd hennar. Mat á áætluninni fer fram tímanlega áður en gildistíminn rennur út og verður viðmið fyrir starfsemi sviðsins í framhaldinu.

Fylgiskjal 1: Norræna stofnunin um framhaldsmenntun í vinnuvernd (NIVA)

Norræna stofnunin um framhaldsmenntun í vinnuvernd (NIVA) er norræn samstarfsstofnun á sviði vinnumála á vegum Norrænu ráðherranefndarinnar (www.niva.org). Starfsemi NIVA byggist á stefnumarkandi umboði frá Norrænu embættismannanefndinni um vinnumál (EK-A). NIVA er fyrst og fremst ætlað að vera vettvangur fræðslumála á sviði vinnuverndar.

NIVA á að skapa umræðu um mikilvæg málefni er varða starfsumhverfi sem stuðlar að bættum vinnumarkaði á Norðurlöndum. Auk þess á NIVA, í samræmi við tilmælin sem leiddu af síðasta mati á störfum stofnunarinnar, að skapa norrænan virðisauka með því að halda námskeið sem byggjast á rannsóknum, vefþing, málstofur og málþing á háskólastigi, einkum á sviðum þar sem byggja þarf á þýði í fleiri löndum en einu.

NIVA á að stuðla að því að markmiðin í framtíðarsýn um norrænt samstarf fyrir árið 2030 náist með því að flétta inn í starfsemi sína sjónarmið um græn, samkeppnishæf og félagslega sjálfbær Norðurlönd. Mestar líkur eru á að það heppnist ef aukin áhersla er lögð á aflvaka á borð við tækniþróun, hnattvæðingu, lýðfræðilegar breytingar og loftslags- og umhverfismál auk áhrifa sem allt þetta hefur á vinnumarkað og vinnuumhverfi.

Vinnuverndarmál eru þverfagleg og breytast viðfangsefnin í takt við breytingar á vinnumarkaði. NIVA á að taka þátt í að fræða og leiðbeina sérfræðingum á sviði vinnuverndar á Norðurlöndum. Til viðbótar við almenn viðfangsefni NIVA þarf stofnunin að búa sig undir að mæta sérstökum áskorunum á næstu árum. Þess á að sjá stað í verkefnum NIVA á tímabilinu og á einkum við um: Lengri starfsferil, líkamlegt vinnuálag, áhrif vinnuumhverfis á gæði, afköst og efnahag, skipulagslegar og sálfélagslegar áhættur, nýja tækni að meðtalinni stafvæðingu, slysavarnir og öryggismál, áður óþekkta áhættu af skaðlegum efnum og ný skipulagsform og ráðningarform.

Um ritið

Samstarfsáætlun norrænu ráðherranefndarinnar í vinnumálum 2022–2024

PolitikNord 2022:708

ISBN 978-92-893-7269-5 PDF

ISBN 978-92-893-7270-1 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2022-708>

© Norræna ráðherranefndin 2022

Umbrot: Mette Agger Tang

Forsiðumynd: Knud Andersen

Útgefið: 25.04.2022

Norrænt samstarf

Norræna samstarfið er eitt umfangsmesta svæðissamstarf í heimi. Samstarfið byggist á legu landanna, sameiginlegri sögu þeirra og menningu. Að samstarfinu koma Danmörk, Finnland, Ísland, Noregur og Svíþjóð auk Álandseyja, Færeyja og Grænlands.

Norræna samstarfið er pólitískt, efnahagslegt og menningarlegt og lætur muna um sig í evrópsku og alþjóðlegu samstarfi. Löndin stuðla sameiginlega að öflugum Norðurlöndum í öflugri Evrópu.

Með norrænu samstarfi er hagsmuna svæðisins gætt og norræn gildi efla í hnattrænu samhengi. Sameiginleg gildi landanna styrkja stöðu Norðurlanda og skipa þeim meðal þeirra svæða í heiminum þar sem nýsköpun og samkeppnishæfni er mest.

Norræna ráðherranefndin

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kaupmannahöfn

www.norden.org

Lesi fleiri norræn rit: www.norden.org/is/utgafur

Tenging samstarfsáætlunarinnar og *Framtíðarsýn okkar 2030*

Öll starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar á að miða að því að framtíðarsýn okkar um að Norðurlöndin verði sjálfbært og samþætt svæði á heimsmælikvarða árið 2030 verði að veruleika. Samstarfsáætlunin lýsir því hvernig fagsviðið ætlar að vinna með stefnumarkandi áherslurnar þrjár og stuðla að því að uppfylla markmiðin 12 í framkvæmdaáætlun árána 2021–24 til að ná *Framtíðarsýn okkar 2030*.

Nánari upplýsingar: norden.org

